

4.IP01 Podmínky pro působnost klíčového pracovníka ve zdravotnickém zařízení

Procesní model Systém péče o duševní zdraví 4.IP01 Podmínky pro působnost klíčového pracovníka ve zdravotnickém zařízení

Vlastník	Ministerstvo zdravotnictví
E-mail pro připomínky	Jan.Behounek@bohnice.cz
Symbol	MZCR0021_4IP01_2020_00
Verze	00
Stav	Schváleno
Platnost od	4. 8. 2022
Kontrola aktualizace	1 ročně
Komentář	

	Zpracoval	Kontroloval	Schválil
Jméno Funkce	Mgr. Jan Běhounek	Psychiatrická společnost ČLS JEP Psychiatrická sekce ČAS	Výkonný výbor
Datum	4. 8. 2022	4. 8. 2022	4. 8. 2022
Podpis			

4.IP01 Podmínky pro působnost klíčového pracovníka ve zdravotnickém zařízení

Obsah

4.IP01 Podmínky pro působnost klíčového pracovníka ve zdravotnickém zařízení.....	1
Obsah.....	2
Použité pojmy, zkratky	3
Základní informace.....	4
Procesní kroky	5
4.IP01.01 Aspekty individuálního plánu	5
4.IP01.02 „Životní cyklus individuálního plánu“	5
4.IP01.03 Aktualizace individuálního plánu	6
4.IP01.04 Sdílení a aktualizace IP v rámci porad	6
4.IP01.07 Kompetence klíčového pracovníka	7
4.IP01.08 Personální podmínky pro efektivní individuální plánování	7
4.IP01.09 Směna pro individuální plán	8
4.IP01.10 Plán služeb pro IP v ranním provozu	8
4.IP01.11 Plán služeb pro IP ve směnném provozu	8

Použité pojmy, zkratky

---

apod.: a podobně

case manager: zpravidla zástupce externího týmu komunitní služby, která má pacienta v péči nebo jej přebírá

ČAS: Česká asociace sester, z. s.

ČLS JEP: Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně, z. s.

interní tým: tým odborníků, zaměstnanců nemocnice, resp. oddělení, kde je pacientovi poskytována péče

IP: individuální plán

externí tým: tým odborníků (resp. jeho zástupci), kteří nejsou zaměstnanci nemocnice, ale na péči se podílejí

klíčový pracovník: vyhrazený pracovník z interního týmu, který má na starosti koordinaci IP u určených pacientů

KP: klíčový pracovník

např.: například

resp.: respektive

směna pro IP: pracovní doba vyzrazená pro náplň práce klíčového pracovníka

tzn.: to znamená

z. s.: zapsaný spolek

Základní informace

CÍL: Vytvoření podmínek pro individuální plánování v psychiatrických nemocnicích

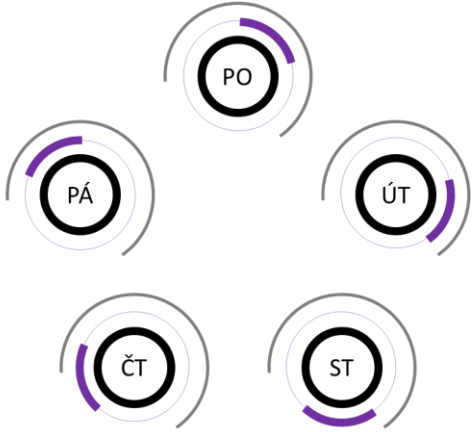
Efektivita individuálního plánování v psychiatrických nemocnicích je v nemalé míře závislá na vytvoření vhodných podmínek jak personálních, tak organizačních. Z toho důvodu je nezbytné, aby management nemocnice akceptoval takové personální požadavky, které umožní plnohodnotné zapojení klíčového pracovníka do procesu zotavení.

4.IP01 Podmínky pro působnost klíčového pracovníka ve zdravotnickém zařízení

Procesní kroky

Název	Popis
4.IP01.01 Aspekty individuálního plánu	<p>Individuální plán ovlivňují aspekty psychosociální, rehabilitační, terapeutické, léčebné a (proti)krizové, které se plánem prolínají přímo úměrně potřebám a možnostem pacienta. Aspekty psychosociální / rehabilitační zaměřené na zotavení. Převládá zde orientace na osobní preference a silné stránky jednotlivce s tím, že převažují faktory sociální. Plán je zpravidla dlouhodobý. Aspekty terapeutické / léčebné reagující na zdravotní stav. Dominující je léčba a řešení převážně zdravotních problémů. Převažují zde tedy faktory zdravotní. Plán mapuje zdravotní stav (krátkodobě, epizodicky, dlouhodobě). Aspekty (proti)krizové, kdy je reagováno na nežádoucí jevy, situace či předzvěsti zhoršení, a to na základě zdravotních i sociálních faktorů. Plán je zpravidla dlouhodobý, ne-li trvalý.</p>
4.IP01.02 „Životní cyklus individuálního plánu“	<p>Individuální plán uživatele psychiatrické péče, je-li stanoven, přirozeně prochází svým vývojem, neboť i jednotlivec, který je jeho nositelem (vlastníkem, držitelem, správcem apod.) prochází nějakým vývojem. Plán pak zpravidla ovlivňují právě dominující faktory, které jsou proměnlivé a vysoce variabilní. Tomu má být přizpůsobena i péče, která je pacientovi nabízena a poskytována (viz modelové schéma).</p> <p> — aspekty psychosociální / rehabilitační — aspekty terapeutické / léčebné — aspekty (proti)krizové </p> <p>Ataka – období, kdy jednotlivec nemá žádnou podporu, nebo je sledován praktickým lékařem, případně zástupci komunitních služeb či jinými odborníky. Již v této fázi mohou být formovány prvky individuálního plánu převážně s terapeutickými, resp. léčebnými aspekty. S výhodou je existence krizového plánu určující postup v době ataky.</p> <p>Léčba – období, kdy se uživateli dostává převážně zdravotní péče, která je plánovaná například v ordinaci ambulantního psychiatra. Je-li podporován komunitními službami, nemělo by dojít k přerušení této podpory. V individuálním plánu mohou převládat aspekty terapeutické, resp. léčebné, současně mohou být monitorovány aspekty (proti)krizové, např. detekce časných varovných příznaků.</p> <p>Léčba / rehabilitace – období, které si může vyžádat pobyt na psychiatrickém lůžku v psychiatrické nemocnici nebo na psychiatrickém oddělení všeobecné nemocnice. Vedle dominujících terapeutických, resp. léčebných a (proti)krizových aspektů se do individuálního plánu neodmyslitelně dostávají aspekty psychosociální a rehabilitační, ve kterých nelze opomenout roli komunitních služeb.</p> <p>Remise / rehabilitace – období, kdy v individuálním plánu odeznívají (nebo jsou v pozadí) terapeutické a léčebné aspekty, nadále sledovány ambulantním psychiatrem. Dominanci přebírají aspekty psychosociální, resp. rehabilitační s podporou zástupců komunitních služeb či institucí. Současně se v individuálním plánu fixují aspekty (proti)krizové.</p> <p>Zotavení – období plnohodnotného zapojení do života, ve kterém si uživatel samostatně nebo s podporou praktického lékaře, případně zástupců komunitních služeb udržuje individuální plán, který se může opírat jen o (proti)krizové aspekty.</p> <p>Uvedené schéma má pouze didaktický význam. Je nezpochybnitelné, že jeho variabilita a proměnlivost je přímo úměrná individuálním potřebám jednotlivců ve společnosti. Někdy se do popředí dostávají faktory psychosociální a rehabilitační s tím, že na terapeutické či léčebné aspekty vůbec nedojde, někdy se priority skládají v úplně jiném pořadí a s jinou intenzitou, jindy se vůbec neuplatní aspekty psychosociální či rehabilitační apod.</p>

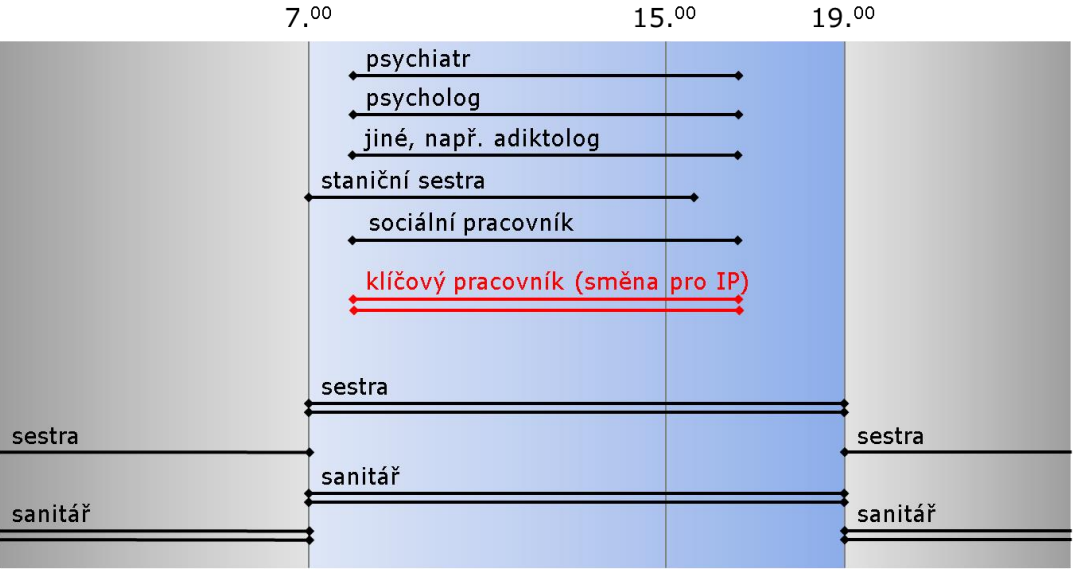
4.IP01 Podmínky pro působnost klíčového pracovníka ve zdravotnickém zařízení

<p>4.IP01.03 Aktualizace individuálního plánu</p>	<p>Aby byl individuální plán účinný, musí být aktuální. Ústřední úlohu pro aktualizaci individuálního plánu sehrává jeho uživatel (držitel, vlastník, správce apod.) ve spolupráci s určeným klíčovým pracovníkem, který mj. koordinuje provázanost aspektů ovlivňujících modifikaci plánu. S ohledem na proměnlivost aspektů, které ovlivňují individuální plán ve svém vývoji je namístě ustanovit adekvátní frekvenci aktualizace individuálního plánu, při které budou potřebné faktory vhodně a racionálně zohledněny ve prospěch uživatele plánu. Vzhledem ke skutečnosti, že aspekty jsou nejen proměnlivé, ale i mezioborové a meziresortní, je nutné koordinovat zapojení multidisciplinárního týmu tak, aby byl individuální plán trvale aktuální. Předpokládá se tedy zapojení nejen odborníků interního týmu nemocnice, ale i externích spolupracovníků, např. case managerů. Vždy s přihlédnutím k preferencím uživatele individuálního plánu. Možným způsobem, kterak docílit propojení členů multidisciplinárního týmu je nastolení pravidelných porad, do kterých se s přiměřenou účastí zapojuje i uživatel (viz příloha 4.IP02 Multidisciplinární týmová spolupráce).</p>
<p>4.IP01.04 Sdílení a aktualizace IP v rámci porad</p>	<p>Pokud není možné zajistit přítomnost všech klíčových pracovníků během pravidelné porady interního, případně externího týmu, je možné rozložit téma sdílení a aktualizace individuálního plánu v čase, a sice tak, že je plánovaně zajištěna přítomnost vždy některého z klíčových pracovníků zastupujících přidělenou část klientely. Podmínkou je takové rozložení v čase, aby bylo zaručeno koordinované sdílení a aktualizování individuálních plánů všech uživatelů za předem určenou časovou jednotku, např. za jeden týden (viz vzorové schéma).</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: flex-start;"> <div style="width: 45%;"> <p>PO: skupina „A“ – klíčový pracovník 1</p> <p>ÚT: skupina „B“ – klíčový pracovník 2</p> <p>ST: skupina „C“ – klíčový pracovník 3</p> <p>ČT: skupina „D“ – klíčový pracovník 4</p> <p>PÁ: skupina „E“ – klíčový pracovník 5</p> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> </div> <ul style="list-style-type: none"> ▪ skupina „A“ až „E“ představuje část uživatelů, u kterých je sdílen a aktualizován IP ▪ klíčoví pracovníci 1 až 5 představují zástupce interního týmu s přidělenou skupinou

4.IP01 Podmínky pro působnost klíčového pracovníka ve zdravotnickém zařízení

<p>4.IP01.07 Kompetence klíčového pracovníka</p>	<p>Klíčový pracovník musí splňovat předpoklady, které jej zkompetentní k efektivnímu individuálnímu plánování v celém jeho kontextu včetně koordinace dalších zapojených do péče o pacienta. V této souvislosti nejde jen o formulování plánu, ale i podíl na jeho realizaci a vyhodnocování.</p> <p>Podmínky pro získání kompetence „klíčový pracovník“:</p> <ul style="list-style-type: none"> - má zájem / motivaci získat kompetenci „klíčový pracovník“, - dokáže pacienta provést zpracováním osobního, protikrizového a krizového plánu v kontextu principu zotavení, - má osvojené komunikační dovednosti (aktivní naslouchání, koučování, advokacie, podpůrný rozhovor, otevřený styl komunikace apod.), - má další potřebné dovednosti, schopnosti (poskytování pozitivní / konstruktivní zpětné vazby, vedení skupiny, organizační dovednosti, stanovování měřitelných a ověřitelných cílů apod.), - má vzdělání v metodice individuálního plánování, přičemž je v tomto vzdělání zohledněna dovednost navázání a udržení důvěryhodného vztahu (např. CARE, CAN), - ovládá techniky edukace (např. PREDUKA, CESTA). <p>Takto definovaná kompetence představuje základní, orientační rámec pro nadřízeného pracovníka, který je odpovědný za výběr vhodných pracovníků k přidělení kompetence "klíčového pracovníka". Přidělení kompetence v daném zařízení je podmíněno jejím pravidelným přehodnocováním a adekvátním finančním ohodnocením. Vedoucí pracovník je koordinátorem klíčových pracovníků ve smyslu jejich vytížení i metodického vedení.</p> <p>V podmínkách psychiatrických nemocnic se preferuje přiřazení této kompetence sestrám se specializací pro péči v psychiatrii.</p>
<p>4.IP01.08 Personální podmínky pro efektivní individuální plánování</p>	<p>Aby bylo individuální plánování efektivní, je nezbytné vytvořit takové personální podmínky, které umožní odborníkovi plně ztotožnění se s rolí klíčového pracovníka bez nutnosti odkladu jiných, jemu přidělených odborných úkonů. Odbornost profese není určující, ačkoliv vzdělání humanitního zaměření je pro klíčového pracovníka s výhodou. V každém případě musí jít vždy o člena interního týmu. Počet klíčových pracovníků v týmu odpovídá potřebám a počtu uživatelů, u kterých je individuální plánování zavedeno.</p> <p>Lze předpokládat, že k plnému využití klíčového pracovníka dochází v průběhu dopoledne a časného odpoledne ve všední dny. Tedy v časovém rozsahu obdobném běžné pracovní době. V této souvislosti je nutno vytvořit „směnu pro IP“, tedy pracovní dobu vyzařenou pro náplň práce klíčového pracovníka.</p> <p>Podle potřeby pracoviště je možné obsadit směny pro IP výhradně odporníky, tzn. klíčové pracovníky (např. psychiatrické sestry) v ranních směnách. Nebo lze stávající tým rozšířit a vybrat vhodné adepty, kterým bude kompetence klíčového pracovníka na základě splněných podmínek přidělena. V době směny pro IP pak jejich náplň práce musí být výhradně individuální plánování a s tím související aktivity.</p> <p>Klíčový pracovník musí mít vytvořené podmínky pro individuální plánování v kontextu tohoto doporučení.</p>

4.IP01 Podmínky pro působnost klíčového pracovníka ve zdravotnickém zařízení

<p>4.IP01.09 Směna pro individuální plán</p>	<p>Pracovní doba vyzrazená pro náplň práce klíčového pracovníka, který v době směny pro IP nevykonává svou původní pracovní náplň (např. činnosti všeobecné sestry) a současně není nucen své aktivity odkládat na dobu, kdy není v roli klíčového pracovníka. Vzor lůžkového psychiatrického oddělení s 24 hodinovým provozem:</p> 																																																																																										
<p>4.IP01.10 Plán služeb pro IP v ranním provozu</p>	<p>Pokud je v systemizaci pracovních míst počítáno s nutností obsazení směny pro IP, pak tomu lze uzpůsobit počet potřebného profesního zastoupení, a sice obsazením ranní směny odborníkem v roli klíčového pracovníka (viz příklad dvoutýdenního turnusu):</p> <table border="1" data-bbox="392 1070 1473 1301"> <thead> <tr> <th></th> <th>PO</th> <th>ÚT</th> <th>ST</th> <th>ČT</th> <th>PÁ</th> <th>SO</th> <th>NE</th> <th>PO</th> <th>ÚT</th> <th>ST</th> <th>ČT</th> <th>PÁ</th> <th>SO</th> <th>NE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>KP</td> <td>IP</td> <td>IP</td> <td>IP</td> <td>IP</td> <td>IP</td> <td></td> <td></td> <td>IP</td> <td>IP</td> <td>IP</td> <td>IP</td> <td>IP</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>sestra</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>N</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>sestra</td> <td></td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td>D</td> <td></td> <td></td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>N</td> <td>N</td> </tr> <tr> <td>sestra</td> <td>N</td> <td></td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td>D</td> <td>D</td> <td></td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td>D</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>sestra</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td>N</td> <td></td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td>D</td> <td>D</td> </tr> </tbody> </table>		PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE	KP	IP	IP	IP	IP	IP			IP	IP	IP	IP	IP			sestra	D	N				N	N				D	N			sestra		D	N		D			D	N				N	N	sestra	N		D	N		D	D		D	N		D			sestra				D	N			N		D	N		D	D
	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE																																																																													
KP	IP	IP	IP	IP	IP			IP	IP	IP	IP	IP																																																																															
sestra	D	N				N	N				D	N																																																																															
sestra		D	N		D			D	N				N	N																																																																													
sestra	N		D	N		D	D		D	N		D																																																																															
sestra				D	N			N		D	N		D	D																																																																													
<p>4.IP01.11 Plán služeb pro IP ve směnném provozu</p>	<p>Pokud je v systemizaci pracovních míst počítáno s nutností obsazení směny pro IP, pak tomu lze uzpůsobit počet potřebného profesního zastoupení, a sice rozložením směny pro IP mezi odporníky ve směnném provozu, kteří v případě výkonu směny pro IP plnohodnotně zastávají roli klíčového pracovníka (viz příklad dvoutýdenního turnusu):</p> <table border="1" data-bbox="392 1464 1473 1695"> <thead> <tr> <th></th> <th>PO</th> <th>ÚT</th> <th>ST</th> <th>ČT</th> <th>PÁ</th> <th>SO</th> <th>NE</th> <th>PO</th> <th>ÚT</th> <th>ST</th> <th>ČT</th> <th>PÁ</th> <th>SO</th> <th>NE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>KP 1</td> <td>IP</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td>D</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td>IP</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KP 2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>IP</td> <td>D</td> <td></td> <td></td> <td>IP</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td>D</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>KP 3</td> <td></td> <td>IP</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>IP</td> <td>D</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KP 4</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td>IP</td> <td>N</td> <td>N</td> <td></td> <td>IP</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KP 5</td> <td>N</td> <td></td> <td>IP</td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td>D</td> <td>N</td> <td></td> <td></td> <td>IP</td> <td>N</td> <td>N</td> </tr> </tbody> </table>		PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE	KP 1	IP	D	N			D	D	N		IP	D	N			KP 2				IP	D			IP	D	N			D	D	KP 3		IP	D	N							IP	D			KP 4	D	N			IP	N	N		IP	D	N				KP 5	N		IP	D	N			D	N			IP	N	N
	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE																																																																													
KP 1	IP	D	N			D	D	N		IP	D	N																																																																															
KP 2				IP	D			IP	D	N			D	D																																																																													
KP 3		IP	D	N							IP	D																																																																															
KP 4	D	N			IP	N	N		IP	D	N																																																																																
KP 5	N		IP	D	N			D	N			IP	N	N																																																																													